

Црквени празник и породична слава Свети Архангел Михаило – Арандјеловдан

21 Новембар – Сабор Светог Архистратига Архангела Михаила и осталих Бестелесних Сила Небеских – Арандјеловдан

ПОБОЖНО празновати Сабор светих Ангела света Црква је примила предањем богонадахнутих Отаца, одбацивши незнабожачко поштовање ангела, измишљено од јеретика и идолопоклоника. Јер још у Старом Завету, када људи одступише од Бога, Саздатеља свога, почеше се клањати створењима Божијим и делима руку својих, правећи идоле по прилици видљиве твари, од онога што је горе на небу или доле на земљи (2 Мојс. 20, 4).

Тада људи, сматрајући да сунце, месец и звезде имају душу живу, приношаху им жртве као боговима; исто тако приношаху жртве и ангелима као боговима. О томе се каже у књизи о Царевима: „кађаху Ваалу, сунцу и месецу и звездама и свој војсци небеској“, то јест ангелима, јер они и јесу небеска војска, као што је речено у Еванђељу; и уједанпут се појави с ангелом мноштво војника небеских (Лк. 2, 13).

Такво неправилно поштовање ангела било је веома распрострањено у доба светих апостола. Искорењујући такво неправилно поштовање ангела, свети апостол Павле говори: „Нико да вас не вара по својој вољи изабраном понизношћу и обожавањем ангела, упуштајући се у оно што није видно, и узалуд надимајући се умом тела свог, и не држећи се главе“, тојест Христа. Јер у то време беху неки јеретици, наизглед смирени, но охоло сматрајући да својим уздржљивим и чистим живљењем подражаваху ангеле. И они учаху да се ангелима чини исто поклоњење као и самоме Богу.

Потом се појавише други јеретици који проповедаху да су ангели творци видљиве твари и, као бестелесни, виши и вредноснији од Христа, Сина Божија; а за Архангела Михаила говораху да је бог Јевреја. Други пак, одавши се враџбинама и варајући људе, под именом ангела призивали су ђаволе, и служили им називајући их ангелима. Нарочито се такве јереси множаху у граду Колоси, који је припадао Лаодикијској митрополији, где многи тајно обављаху незнабожачко ангелопоклоњење, слично идолопоклоњењу. Такво идолопоклоничко поштовање ангела Лаодикијски помесни сабор светих Отаца прокле и предаде анатеми. А када такво неправилно поштовање ангела би осуђено и проклето, онда се озакони благочестиво и правилно поштовање и празновање светих ангела као служитеља Божијих и хранитеља рода људског. И у том Колоском крају, у коме се раније тајно обављало незнабожачко и јеретичко обожавање ангела, поче се јавно вршити православно празновање светих ангела, и стадоше се подизати прекрасни храмови светим ангелима. Тако у Хони, над чудотворним извором, би подигнут велелепан и предиван храм у име светог Архистратига Михаила, јер се на том месту беше јавио свети Архистратиг Михаил светом Архипу.

У време пак светог Силвестра папе римског и светог Александра патријарха Александријског, на неколико година пред Први Васељенски Сабор, Никејски, би установљено да се празник светог Архистратига Михаила и осталих Бестелесних Сила Небеских празнује у месецу новембру. Зашто баш у новембру? Зато што новембар представља девети месец после месеца марта. У месецу марту сматра се да је било стварање света. А девети месец после марта узет је због девет чинова анђелских, који су најпре створени. Свети Дионисије Ареопагит, ученик апостола Павла, онога апостола, који се уздигао до у треће небо, описао је ових девет чинова у књизи „О небесној Јерархији“. Тих девет чинова деле се на три јерархије: највишу, средњу и најнижу; и у свакој од њих су по три чина.

Прву, највишу, и Пресветој Тројици најближу јерархију, сачињавају: Серафими, Херувими и Престоли. Ближе од свих Творцу и Саздатељу свом предстоје богољубиви шестокрилни Серафими, као што виде пророк Исаија који каже: Серафими стајаху око Њега, сваки их имаше шест крила (Ис. 6, 2). Они су пламенолики, као они који непосредно предстоје Ономе о коме се пише: Бог је наш огањ који спаљује; престо је Његов пламен огњени; слава Господња је као огањ који пламти. Предстојећи таквој слави, Серафими су огњелики, према реченоме: Он чини анђеле своје духове, и слуге своје пламен огњени. Они пламте пламеном љубављу к Богу, и друге распаљују таквом љубављу, што и само име њихово показује, јер на јеврејском језику серафим значи онај који пламти, или онај који запаљује.

После Серафима свевидцу Богу, који живи у светлости неприступној, предстоје у неизрецивој светлости богомудри многоочити Херувими, који јаче од других нижих чинова сијају свагда светлошћу богопознања и знања тајана Божијих и дубине премудрости Његове, сами просвећивани и друге просвећујући. Јер њихово име „херувим“ на јеврејском језику значи: велико разумевање или изливање премудрости, пошто се преко херувима и другима шаље премудрост и даје просвећење очију разума за боговиђење и богопознање.

Затим – Седећем на престоу високу и издигнуту предстоје богоносни (како их назива свети Дионисије Ареопагит) Престоли, јер на њима, као на разумним престолима (како то вели свети Максим Исповедник) Бог разумно почива. А они се називају богоносни, не по бићу него по благодати и по своме служењу, док се тело Исуса Христа, – како то пише свети Василије Велики, – назива богоносним по бићу, пошто је Ипостасно сједињено нераздељиво са самим Богом Логосом. Међутим Престоли се називају богоносни не по бићу него по благодати даној им за такво њихово служење, као они који тајанствено и недокучиво носе у себи Бога. Почивајући на њима на неисказан начин, Бог обавља Свој праведни суд, по речима Давида: Сео си на престо, изричући правду (Псал. 9, 5). Због тога се преко њих првенствено пројављује правосуђе Божије: они служе правосуђу Божију, прослављају га и изливају силу правосуђа на престоле земних судија, помажући царевима и владарима да изричу праведни суд.

У средњој јерархији такође постоје три чина светих анђела: Господства, Силе и Власти. Господства се називају тако зато што они господствују над осталим, нижим од њих анђелима, а сами су слободни. Одбацивши, како вели свети Дионисије Ареопагит,

робовски страх, они добровољно и с радошћу служе Господу непрестано. Такође они изливају силу благоразумнога господарења и мудрога управљања властима на земљи од Бога постављеним, да би оне добро управљале над повереним им областима. Затим они уче владати осећањима, смиривати у себи непристојне жеље и страсти, потчињавати тело духу, господарити над вољом својом, и стајати изнад сваког искушења.

Силе, испуњујући се снаге, испуњују вољу Свевишњег и Свемогућег Господа свог, крепког и силног, извршујући је одмах с лакоћом. Они чине и превелика чудеса, и ту чудотворну благодат изливају на угоднике Божије, достојне те благодати, да би могли чинити чудеса, исцељивати сваку болест, и предказивати будућност. Свете Силе помажу и људима који се труде и оптерећени су ношењем каквог било послушања, наложеног на њих, -Чиме и објашњавају своје име: „Силе“, – и носе слабости слабих. Оне такође укрепљују сваког човека у трпљењу, да не малаксава у невољама, него да крепким духом и јуначки подноси све што га сналази, за све смирено благодарећи Бога, који све устројава на корист нашу.

Власти се тако називају зато што имају власт над ђаволима: да укроћују демонску власт, да одбијају искушења која ђаволи приређују људима, и да не допуштају ђаволима да нашкоде ма коме онолико колико би они хтели. Власти још учвршћују добре подвижнике у духовним подвизима и трудовима, штитећи их да не би били лишени духовног царства. Онима пак који се боре са страстима и појудама Власти помажу да одгоне рђаве помисли и вражије нападаје, и да побеђују ђавола.

У најнижој јерархији такође постоје три чина: Начала, Архангели и Ангели. Начала се називају зато што началствују, старешинују над нижим ангелима, упућујући ове на испуњавање божанских наређења. Њима је такође поверено управљање васељеном, и чување свих царстава и кнежевина, земаља и свих народа, племена и језика, јер свако царство, племе и народ има као свог посебног чувара и управитеља једног ангела из овог небеског чина који се назива Начала. Служење овога ангелскога чина, по објашњењу светог Григорија Двојеслова, састоји се и у томе: да поучавају људе одавати свакоме старешини поштовање које приличи његовом звању. Исто тако ангели овога чина изводе достојне људе на разне важне положаје, и подучавају их да не ступају на положаје из себичних разлога, из користољубља и славољубља, него ради служења Богу, и ради распрострањења и умножења свете славе Његове, и ради користи ближњих, служећи општим потребама свих својих потчињених.

Архангелима се називају велики благовесници, који благовесте велико и преславно. Њихово се служење, као што каже велики Дионисије Ареопагит, састоји у овоме: пророштва откривати; просвећење, познавање и разумевање воље Божије, које добијају од виших чинов, саопштавати нижим чиновима, а преко њих људима. Свети пак Григорије Двојеслов вели да Архангели укрепљују у људима свету веру, просвећујући им ум светлошћу познања светог Еванђеља и откривајући им тајне благочестиве вере.

Ангели су у небеској јерархији од свих чинова нижи и људима најближи. Они јављају људима мање тајне и намере Божије, и поучавају људе да врлински и праведно живе по Богу. А придодани су они да чувају свакога од нас верујућих: врлинасте придржавају да

не падну, пале подижу, и никада нас не остављају, макар и сагрешили, јер су свагда готови помагати нам, само ако ми сами пожелимо.

Међутим и сви виши небески чиновници називају се заједничким именом: ангели. Према онима по својој положају и по даној им од Бога благодати имају разне називе, као: серафими, херувими, престоли и остали чиновници, ипак сви они имају заједнички назив: ангели, пошто је назив ангео назив не природе него службе. Јер сви су они ангели, пошто сви служе Божјем наређењу, као што стоји написано: Нису ли сви службени духови који се шаљу на службу? (Јевр. 1, 14). Њихове пак службе су различне и неподједнаке, и сваки чин има своју посебну службу, јер Премудри Саздаатељ не открива свима у истој мери тајне Своје намере, него посредно, преко виших чиновника просвећује ниже, откривајући им Своју свету вољу и наређујући им да је испуњују, као што се то јасно види из књиге пророка Захарије. Тамо се говори како ангела после разговора с пророком сусреће други ангео и наређује му да поново иде к пророку и обавести га о ономе што ће задесити Јерусалим: Гле, ангео који говораше са мном изиде, и други ангео наиђе му у сусрет, и рече му: Трчи, и реци оном младићу, (тојест пророку Захарији): Јерусалим ће се населити по селима ради мноштва људи, и ја ћу му, говори Господ, бити зид огњен унаоколо (Зах. 2, 3.4.5). – Објашњавајући то, свети Григорије Двојеслов вели: Када један ангео говори другоме: „Трчи, и реци оном младићу“, нема сумње да ангели шаљу једни друге: мањи се шаљу, а већи их шаљу. – Тако исто и код пророка Данила налазимо где ангео наређује другом ангелу да пророку протумачи виђење (Дан. 8, 16). Отуда је јасно, да ангели виших чиновника откривају божанску вољу и намере Творца свога ангелима нижих чиновника, просвећују их, и шаљу људима.

Православна Црква на земљи, требајући помоћ светих ангела, празнује сабор свих девет чиновника светих ангела нарочитим мољењем, као што треба, у осми дан месеца новембра, тојест деветога месеца, јер ће се свих девет чиновника ангелских сабрати у дан Страшнога суда Господњег. А овај дан божанствени учитељи Цркве називају осмим даном, када дође Син Човечији (= Син Божији = Судија праведни) у слави Својој и сви свети ангели с њим (Мт. 25, 31). И послаће ангеле Своје с великим гласом трубним, и сабраће избране његове од четири ветра (Мт. 24, 31), тојест од истока, запада, севера и југа. – О, да би тада и нас, који чесно празнујемо Сабор њихов, сабрали к лику избраника Божијих!

За челника и војводу свих ових девет чиновника ангелских постављен је од Бога свети Архистратиг Михаил, као верни служитељ Божји. Он у време Сатаниног пагубног пада у гордост, и његовог одступљења од Бога и строваљења у бездан, сабравши све чиновнике и војске ангелске, громогласно ускликну: Пазимо! стојмо смерно пред Творцем нашим, и не помишљајмо на оно што је противно Богу! Погледајмо каква страдања претрпеше они који заједно с нама беху саздани, и досада заједно с нама беху причасници Божанске светлости! Обратимо пажњу како се они због гордости изненада из светлости сурваше у таму и са висине стропшташе у бездан! Погледајмо како спаде с неба јутарња звезда Даница и разби се на земљи!

Говорећи тако свему Сабору ангела, он, стојећи на првом месту, поче са серафимима и херувимима и са свима небеским чиновницима славити Пресвету, Једносушну и Нераздељиву

Тројицу, Једнога Бога, сложено певајући торжествену песму: Свет, свет Господ Саваот, пуно је небо и земља славе Твоје!

Такво уједињење светих ангела доби назив Сабор ангела, јер они удружено, једнодушно и једногласно славе Оца и Сина и Светога Духа, – Свету Тројицу, којој и од нас иловачних нека је слава вавек. Амин.

МОЛИТВА СВЕТОМ АРХАНГЕЛУ МИХАИЛУ

САВ си огањ и ревност, свети Архистратиже Михаиле, зато те молимо: учмале душе наше запали огњем ревности твоје, да бисмо будне савести увек радосно служили заједничком Господу нашем, свесрдно се угледајући на тебе, безгрешног и светог брата нашег, и врховног војсковођу све небеске и земаљске војске Христове. Чудесни Господ Христос начинио је једну

Цркву од анђела и људи, да бисмо се ми људи, који тајанствено престављамо херувиме на земљи, угледали на свету небеску браћу нашу, на чијем челу стојиш ти, лучезарни и дивни Архистратиже Михаиле. Ти си на небу победио свезлог Сатану, и збацио га с неба на дно пакла, – помажи и нама увек, молимо те, свемоћни Архангеле, да и ми свепобедном силом твојом побеђујемо свелукавог Сатану, који нас са свих страна напада и искушава кроз безбожне људе, кроз нечисте помисли, кроз земаљске сласти, кроз опојне страсти.

Сав си свет, чист и безгрешан, дивни Првоангеле Божји, молимо те свесвети, молимо те свечисти, молимо те свебезгрешни, учи нас дан и ноћ како да живимо свето, чисто и безгрешно, и даруј нам твоје херувимске силе, да бисмо истински и стварно херувимски живели на земљи ми који по неизмерном човекољубљу Божјем престављамо херувиме на земљи. Хе остави нас у отровном блату наших сластољубивих земаљских жеља, него нас подигни у небеске анђелске висине и оспособи нас да анђелски свето и чисто поживимо док смо у телу на земљи. Милостиво погледај на нас, Свепобедни Архангеле, снисходљиво се спусти до нас, те нас, заспале у гресима, пробуди на борбу са злом, са грехом, са смрћу, са ђаволом, да бисмо, вођени и сокољени тобом, лако савлађивали сваки грех, сваку страст, сваку смрт, сваког ђавола. Ми знамо, богоносни Архангеле: ти имаш власт над нечистим дусима, над болестима, над смрћу, над гресима; испуни душе наше божанском силом својом, еда бисмо и ми неустрашиво ратовали и херувимски побеђивали све непријатеље спасења нашег, вере наше, душе наше.

Свепобедни војводи Небеских Сила, ти си очистио небо од Сатане и црних анђела његових, – очисти и душе наше од свакога греха, јер греси наши отварају врата и прозоре душа наших, те кроз њих улазе у нас нечисте силе демонске, прљајући и умртвљујући душе наше, које треба да су анђелски чисте и анђелски бесмртне. Без твоје свепобедне помоћи, Небески Војсковођо, ми лако постајемо плен нечистих сила; стога те од свег срца молимо: уврсти нас у своју непобедиву војску, и ратуј за нас и испред нас, водећи нас и предводећи нас у свакој борби за Душу нашу, за спасење наше, за вечност нашу, и

осигуравајући нам победу над сваким грехом и над сваким ђаволом. О, пресвети Архангеле, ми смо очајно немоћни пред демонском силом вражијом, ако нам ти не притекнеш у помоћ божанском силом својом. Са тобом, ми ћемо увек односити победу у свима биткама за душу нашу и спасење наше и вечност нашу; а без тебе – ми беспомоћно посрћемо из пораза у пораз, из греха у грех, из пакла у пакао. Зато буди увек с нама, и не напуштај нас због грехова наших и смрада нашег, него, љубећи нас божанском љубављу, учини да омрзнемо грех и све греховне сласти, и испунимо душе своје миомиром еванђелских врлина. Ево, душе своје предајемо Теби, пресвети Првоангеле Божји; молимо те и преклињемо, води нас увек путевима који одводе у Царство Небеско, да бисмо заједно с тобом, вечито славили свемилостивог Спаса нашег – преслатког Господа Христа, и Његовог свечовекољубивог Оца, и свеблагот Духа Утешитеља, коме слава и хвала сада и увек и кроза све векове. Амин.